

Instrukcja bezpieczeństwa i higieny pracy dla Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Wieruszowie

I. Zasady ogólne bhp.

Obowiązki pracodawcy w zakresie bhp:

1. Pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy.
2. Pracodawca jest obowiązany chronić zdrowie i życie pracowników poprzez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki. W szczególności pracodawca jest obowiązany:
 - 2.1. organizować pracę w sposób zapewniający bezpieczne i higieniczne warunki pracy,
 - 2.2. zapewniać przestrzeganie w zakładzie pracy przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, wydawać polecenia usunięcia uchybień w tym zakresie, oraz kontrolować wykonanie tych poleceń,
 - 2.3. zapewniać wykonanie nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy,
 - 2.4. zapewniać wykonanie zaleceń społecznego inspektora pracy.
3. Pracodawca oraz osoba kierująca pracownikami są obowiązani znać, w zakresie niezbędnym do wykonywania ciężących na nich obowiązków, przepisy o ochronie pracy, w tym przepisy oraz zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.
4. W razie gdy jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, pracodawcy ci mają obowiązek:
 - 4.1. współpracować ze sobą,
 - 4.2. wyznaczyć koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu,

- 4.3. ustalić zasady współdziałania uwzględniające sposoby postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia pracowników,
 - 4.4. wyznaczenie koordynatora, o którym mowa wyżej nie zwalnia poszczególnych pracodawców z obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy zatrudnionym przez nich pracownikom.
5. Pracodawca jest obowiązany informować pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami.

Prawa i obowiązki pracownika:

1. W razie gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika, albo gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom, pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.
2. Jeżeli powstrzymanie się od wykonywania pracy nie usuwa zagrożenia, o którym mowa wyżej, pracownik ma prawo oddalić się z miejsca zagrożenia, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.
3. Za czas powstrzymania się od wykonywania pracy lub oddalenia się z miejsca zagrożenia w przypadkach, o których mowa w punkcie 1 i 2, pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia.
4. Pracownik ma prawo, po uprzednim zawiadomieniu przełożonego, powstrzymać się od wykonywania pracy wymagającej szczególnej sprawności psychofizycznej w przypadku, gdy jego stan psychofizyczny nie zapewnia bezpiecznego wykonywania pracy i stwarza zagrożenie dla innych osób (MPiPS w porozumieniu z MZiOS określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej).
5. W szczególności pracownik jest obowiązany:
 - 5.1. znać przepisy i zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, brać udział w szkoleniu i instruktażu z tego zakresu, oraz poddawać się wymaganym egzaminom sprawdzającym,

- 5.2. wykonywać pracę w sposób zgodny z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, oraz stosować się do wydawanych w tym zakresie poleceń i wskazówek przełożonych,
- 5.3. dbać o należyty stan maszyn, urządzeń, narzędzi i sprzętu oraz o porządek i ład w miejscu pracy,
- 5.4. stosować środki ochrony zbiorowej, a także używać przydzielone środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, zgodnie z ich przeznaczeniem,
- 5.5. poddawać się wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym zaleconym badaniom lekarskim i stosować się do wskazań lekarskich,
- 5.6. niezwłocznie zawiadomić przełożonego o zauważonym w zakładzie pracy wypadku albo zagrożeniu życia lub zdrowia ludzkiego, oraz ostrzec współpracowników, a także inne osoby znajdujące się w rejonie zagrożenia, o grożącym im niebezpieczeństwie,
- 5.7. współdziałać z pracodawcą i przełożonymi w wypełnianiu obowiązków dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

II. Budynki szkoły i przyległy teren.

1. Budynki szkoły oraz przynależne do nich tereny i urządzenia powinny odpowiadać ogólnym warunkom bhp oraz posiadać urządzenia ppoż. - zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakresie.
2. Teren szkoły powinien być właściwie oświetlony i ogrodzony, a dziedziniec posiadać równą nawierzchnię i ścieki do odprowadzania wody deszczowej.
3. Otwory kanalizacyjne, studzienki i inne zagłębienia na terenie szkoły powinny być zakryte lub trwale zabezpieczone w inny sposób.
4. Szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren szkół powinny posiadać zabezpieczenia uniemożliwiające wyjście bezpośrednio na jezdnię i w miarę możliwości powinny wychodzić na ulicę o najmniejszym natężeniu ruchu.
5. Urządzenia sanitarne w pomieszczeniach powinny znajdować się w stanie pełnej sprawności technicznej i być utrzymane w stałej czystości.
6. W razie opadów śnieżnych, przejścia w obrębie terenu szkolnego powinny być oczyszczane ze śniegu i lodu oraz posypane piaskiem.

7. Pomieszczenia szkolne powinny posiadać - zgodnie z obowiązującymi normami - właściwe oświetlenie, wentylację, ogrzewanie oraz powierzchnię użytkową.
8. Stoliki uczniowskie, krzesła i inny sprzęt szkolny powinny być dostosowane do wzrostu uczniów i rodzaju pracy.
9. Pomieszczenia, w których odbywają się zajęcia szkolne, powinny być wietrzone w czasie każdej przerwy, a w razie potrzeby także w czasie zajęć.
10. Miejsca pracy oraz pomieszczenia, do których wzbroniony jest dostęp osobom niezatrudnionym lub uczniom, powinny być odpowiednio oznakowane i zabezpieczone przed swobodnym dostępem osób nieuprawnionych.
11. Klatki schodowe powinny posiadać poręcze odpowiednio zabezpieczone przed zsuwaniem się po nich uczniów.
12. Stopnie schodów powinny być równe i szorstkie. Poręcze i balustrady przy biegach i spocznikach powinny spełniać wymagania określone w przepisach budowlanych, a otwarta przestrzeń pomiędzy biegami schodów powinna być zabezpieczona siatką lub w inny skuteczny sposób.
13. W pomieszczeniach szkolnych, a w szczególności: w gabinecie lekarskim, w pokoju nauczycielskim, laboratoriach, pracowniach i warsztatach szkolnych oraz pokoju nauczycieli wychowania fizycznego, powinny znajdować się apteczki wyposażone w niezbędne środki do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach jej udzielania.
14. Środki chemiczne powinny być umieszczone w odpowiednich naczyniach opatrzonych napisami zawierającymi ich nazwę oraz stwierdzającymi niebezpieczeństwo lub szkodliwość dla zdrowia.

III. Warunki pracy uczniów na zajęciach lekcyjnych i poza lekcyjnych.

1. Dyrektor szkoły jest zobowiązany do zapewnienia uczniom oraz pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i nauki w czasie ich pobytu w szkole, jak również podczas zajęć obowiązkowych i nieobowiązkowych, organizowanych przez szkołę poza jej terenem.
2. Tygodniowy rozkład zajęć dydaktyczno-wychowawczych uczniów powinien być ustalany z uwzględnieniem:

- 2.1. równomiernego rozłożenia zajęć w poszczególnych dniach tygodnia, różnorodności zajęć w każdym dniu,
- 2.2. nie łączenia w kilkugodzinne jednostki lekcyjne zajęć z tego samego przedmiotu, z wyjątkiem przedmiotów, których program tego wymaga.
3. Jeżeli pozwalają na to warunki atmosferyczne, uczniowie powinni przebywać w czasie przerw międzylekcyjnych na świeżym powietrzu pod nadzorem nauczycieli. Uczniom przebywającym w czasie przerw w budynku szkolnym należy zapewnić odpowiedni nadzór nauczycieli.
4. W salach lekcyjnych powinna być zapewniona temperatura co najmniej +18 °C.
5. W przypadku niemożności zapewnienia w salach lekcyjnych temperatury, o której mowa wyżej, dyrektor szkoły zawiesza czasowo zajęcia szkolne po powiadomieniu organu prowadzącego szkołę.
6. Dyrektor szkoły za zgodą organu prowadzącego szkołę może również zawiesić czasowo zajęcia szkolne:
 - 6.1. jeżeli temperatura zewnętrzna mierzona o godz. 21:00 w dwóch kolejnych dniach poprzedzających zawieszenie zajęć wynosi -15 °C lub jest niższa,
 - 6.2. w przypadku wystąpienia na danym terenie klęsk żywiołowych, epidemii lub innych zdarzeń zagrażających zdrowiu uczniów.
7. Jeżeli miejsce, w którym mają być prowadzone zajęcia lub stan znajdujących się w nim urządzeń technicznych może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów, nauczyciel jest obowiązany nie dopuścić do zajęć lub przerwać je, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia oraz powiadomić o tym niezwłocznie dyrektora szkoły.
8. W czasie zajęć obowiązkowych i nadobowiązkowych z wychowania fizycznego oraz w czasie zawodów sportowych organizowanych przez szkołę uczniowie nie mogą pozostawać bez nadzoru osób do tego upoważnionych.
9. Przy wyjściu (wyjeździe) z uczniami poza teren szkolny w obrębie tej samej miejscowości na zajęcia obowiązkowe i nadobowiązkowe z wychowania fizycznego, imprezy szkolne, wycieczki przedmiotowe lub krajoznawczo-turystyczne powinien być zapewniony przynajmniej jeden opiekun dla grupy 30 uczniów. Przy korzystaniu z miejskich środków lokomocji opieka powinna być zwiększona w zależności od odległości, wieku uczniów i innych potrzeb.

10. Przy wyjściu (wyjeździe) z uczniami poza miejscowość, która jest siedzibą szkoły, powinien być zapewniony jeden opiekun dla grupy do 15 uczniów; w szkołach specjalnych liczba opiekunów powinna być zwiększona odpowiednio do stopnia upośledzenia uczniów.

11. Liczebność grup na obozach stałych specjalistyczno-sportowych nie powinna przekraczać 20 uczestników na jednego wychowawcę (trenera). W przypadku treningu terenowego wysokogórskiego, kajakarskiego, żeglarskiego i wioślarskiego na jednego wychowawcę (trenera) nie powinno przypadać więcej niż 10 uczestników, jeżeli przepisy szczególne nie przewidują mniejszej liczebności uczestników.

12. W czasie prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego należy zwracać specjalną uwagę na stopień aktualnej sprawności fizycznej i wydolność organizmu uczniów, dobierając ćwiczenia o odpowiednim zakresie intensywności.

13. Uczestnicy zajęć uskarżający się na złe samopoczucie lub dolegliwości powinni być zwolnieni w danym dniu z wykonywania planowanych ćwiczeń i w miarę potrzeby kierowani do lekarza.

14. Ćwiczenia powinny być przeprowadzane z zastosowaniem metod i urządzeń zapewniających pełne bezpieczeństwo ćwiczących.

15. Urządzenia sportowe oraz sprzęt stanowiący wyposażenie sali gimnastycznej i boiska szkolnego powinny zapewnić bezpieczne korzystanie z tych urządzeń i sprzętu; w szczególności bramki do gry oraz konstrukcje podtrzymujące tablicę z koszem powinny być przymocowane na stałe do podłoża. Stan techniczny i przydatność tych urządzeń i sprzętu powinien być sprawdzony przed każdymi zajęciami.

16. Nauka pływania powinna odbywać się w miejscach specjalnie do tego wyznaczonych i przystosowanych, w grupach liczących nie więcej niż 15 osób na jednego opiekuna.

17. W rzekach i innych akwenach, przed wejściem uczniów do wody powinna być sprawdzona jej głębokość na całej przestrzeni przeznaczonej do nauki pływania.

18. Miejsce przeznaczone na naukę pływania powinno być wyposażone w sprzęt zapewniający uczniom bezpieczeństwo (koła ratunkowe, liny).

19. Podczas nauki pływania uczniowie powinni pozostawać pod stałym nadzorem i obserwacją nauczyciela i ratownika.
20. Szczegółowe warunki organizowania kąpeli uczniów regulują odrębne przepisy.
21. Używane na wycieczkach wodnych kajaki i łodzie powinny być wyposażone w odpowiednią ilość sprzętu ratowniczego. Uczniowie powinni być przeszkoleni pod kątem umiejętności posługiwania się tym sprzętem oraz znajomości zasad obowiązujących na wycieczkach wodnych.
22. Nie wolno zezwalać uczniom na używanie łodzi i kajaków podczas silnych wiatrów.
23. W wycieczkach turystyczno-krajoznawczych nie mogą brać udziału uczniowie, w stosunku do których istnieją przeciwwskazania lekarskie.
24. Opiekun wycieczki obowiązany jest sprawdzać stan liczbowy uczniów przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do punktu docelowego.
25. Zabrania się prowadzenia wycieczek z młodzieżą podczas burzy, śnieżycy i gołoledzi.
26. Na wycieczce turystyki kwalifikowanej opiekę sprawować powinna jedna osoba dorosła nad grupą do 10 uczniów, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.
27. Urządzenie dla uczniów ślizgawek i lodowisk na rzekach, stawach i jeziorach jest zabronione.
28. Strzelnice szkolne powinny być budowane zgodnie z wymogami określonymi w odrębnych przepisach.
29. Strzelanie podczas zajęć przewidzianych w programie przysposobienia obronnego oraz w ramach zawodów sportowych organizowanych przez szkoły może się odbywać wyłącznie na strzelnicach, na których używanie wyraziły zgodę komenda wojewódzka Policji i właściwy terenowy organ administracji rządowej lub w odniesieniu do strzelnic wojskowych - władze wojskowe.
30. Przed dopuszczeniem uczniów do strzelania z broni sportowej należy zaznajomić ich z zasadami bezpieczeństwa przy obchodzeniu się z bronią i zachowania się na strzelnicy.

31. Zasady posiadania, używania i przechowywania broni i amunicji sportowej w szkołach określają odrębne przepisy.

32. Wydawaniem uczniom sprzętu, którego użycie może stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia (np. dysk, kula, młot, oszczep, łuk, szpada, sportowa broń strzelecka itp.) jest zabronione, jeżeli szkoła nie ma możliwości zapewnienia uczniom odpowiedniego nadzoru osób dorosłych.

IV. Wypadek ucznia.

1. Nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik szkoły, który zauważył lub dowiedział się o wypadku, jest obowiązany udzielić pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi i zawiadomić natychmiast o wypadku lekarza lub pielęgniarkę oraz dyrektora szkoły, pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz społecznego inspektora pracy.

2. Postępowanie dyrektora w związku z wypadkiem regulują odpowiednie przepisy.

3. Zabezpieczenia miejsca wypadku, spoczywa również na osobie prowadzącej zajęcia.

4. Dokonywanie zmian w miejscu wypadku jest dopuszczalne, jeżeli zachodzi konieczność ratowania osób lub mienia albo zapobieżenia grożącemu niebezpieczeństwu.

5. Postępowanie powypadkowe regulują odpowiednie przepisy.

6. Udział uczniów w pracach na rzecz szkoły i środowiska może mieć miejsce po zaopatrzeniu ich w odpowiednie urządzenia i sprzęt oraz zapewnieniu właściwej opieki i bezpiecznych warunków pracy.

7. W celu zapewnienia poprawy bezpieczeństwa młodzieży szkolnej na drogach publicznych szkoły powinny:

7.1. prowadzić wśród uczniów systematyczną pracę nad zaznajomieniem ich z przepisami ruchu drogowego,

7.2. organizować różne formy pracy sprzyjające opanowaniu przepisów ruchu drogowego i podnoszeniu umiejętności poruszania się po drogach,

7.3. współdziałać z instytucjami i organizacjami zajmującymi się zagadnieniami ruchu drogowego.

V. Społeczne przeglądy warunków pracy.

Społeczne przeglądy warunków pracy, zwane dalej "przeeglądami", przeprowadza się w zakładach pracy co najmniej raz w roku.

Przeeglądy przeprowadzają zakładowe komisje przeeglądowe, powołane przez kierownika zakładu pracy na wniosek właściwego statutowego organu zakładowej organizacji związkowej lub zakładowego społecznego inspektora pracy. Jeżeli w zakładzie pracy nie została utworzona organizacja związkowa, przeeglądy są przeprowadzane przez komisje, powoływane na wniosek rady pracowniczej lub innego organu przedstawicielstwa pracowniczego.

1. W skład zakładowej komisji przeeglądowej wchodzi:

- a) zakładowy społeczny inspektor pracy,
- b) przedstawiciele zakładowej organizacji związkowej,
- c) przedstawiciele samorządu załogi lub innego organu przedstawicielstwa pracowniczego,
- d) przedstawiciel kierownika zakładu pracy,
- e) przedstawiciel zakładowej (międzyzakładowej) placówki służby zdrowia,
- f) pracownicy zakładu pracy wykazujący się znajomością procesów produkcyjnych, usług lub innej podstawowej działalności w zakładzie pracy i zagadnień ochrony pracy.

2. Przewodniczącym zakładowej komisji przeeglądowej jest zakładowy społeczny inspektor pracy lub przedstawiciel organu przedstawicielstwa pracowniczego.

3. Zakładowa komisja przeeglądowa, w razie potrzeby powołuje oddziałowe (wydziałowe) komisje przeeglądowe lub zespoły problemowe, określając ich skład i zadania.

4. W uzasadnionych przypadkach zakładowa komisja przeeglądowa przy ocenie warunków pracy w zakładzie pracy może korzystać z pomocy specjalistów nie będących pracownikami tego zakładu.

5. Do zakładowej komisji przeeglądowej należy:

- a) zapoznawanie się z wynikami badań środowiska pracy, dokonywanych przez jednostki upoważnione do przeprowadzania takich badań,

- b) zapoznanie się z przyczynami wypadków przy pracy, chorób zawodowych i schorzeń związanych z warunkami środowiska pracy,
- c) zaznajamianie się z opiniami i wnioskami pracowników dotyczących poprawy warunków pracy oraz z zarządzeniami i zaleceniami organów nadzoru i kontroli warunków pracy,
- d) ocena procesów produkcyjnych oraz organizacji pracy w zakładzie pracy z punktu widzenia bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii,
- e) przeprowadzanie kontroli warunków pracy bezpośrednio na stanowiskach pracy i w pomieszczeniach zakładu pracy.

6. Zakładowa komisja przeglądu sporządza, w terminie 14 dni od zakończenia przeglądu, sprawozdania zawierające:

- a) ocenę warunków pracy, z uwzględnieniem informacji o wykonywaniu przez zakład pracy zarządzeń i zaleceń organów nadzoru i kontroli warunków pracy,
- b) informacje o realizacji planów (programów) dotyczących poprawy warunków pracy w okresie objętym sprawozdaniem,
- c) wykaz potrzeb w zakresie poprawy warunków pracy.

7. Sprawozdanie doręcza się kierownikowi zakładu pracy.

VI. Szkolenia bhp pracowników.

Szkolenia bhp pracowników precyzują oddzielne przepisy.

VII. Pracownie przedmiotowe.

Postępowanie podczas zajęć w pracowniach przedmiotowych jest określone w załącznikach zwanych regulaminami pracowni.